

Enes Ulusoy

01-04-2022

5 minuten

Het luik van realisme naar de basis van het soennisme - deel 2

Verschillen en overeenkomsten tussen de drie scholen

De verschillen tussen de drie scholen, *al-athariyya*, *al-ash'ariyya* en *al-māturīdiyya*, hebben geen betrekking op de hoofdzaken van de islam, maar alleen op de bijzaken waarover meningsverschil is toegestaan.¹³ Nota bene, over de bijzaken verschillen, is juist iets wat Allah wil.¹⁴ Het is daarom verplicht voor de moslim om in dit soort bijzaken tolerant te zijn en hier geen issue van te maken. Deze verschillen in bijzaken mogen geen negatieve invloed hebben op de eenheid van de moslims en hun liefde voor elkaar.

Wat betreft de verschillen tussen de drie scholen: *al-athariyya*, *al-ash'ariyya* en *al-māturīdiyya*, het belangrijkste verschil tussen de eerste school en de twee andere scholen gaat over de eigenschappen van Allah ﷻ. De eerste school, dus *al-athariyya*, bevestigt alle eigenschappen zonder hoedanigheid toe te schrijven, zonder vergelijkingen te maken en zonder antropomorfisme te bevestigen. Ze laten het passeren zoals ze zijn gekomen en gaan niet in op de betekenis ervan. De tweede en derde school bevestigen ook op dezelfde manier alle eigenschappen, maar geven een waarschijnlijke interpretatie aan de dubbelzinnige eigenschappen waarvan de letterlijke betekenis antropomorfisme opwekt.¹⁵ Alle drie de

12

¹³ Let niet op dwazen die valselijk één van deze drie scholen denken te adhereren en de aanhangers van de andere twee scholen verketteren. De echte geleerden discussiëren over de opinies en de bewijzen, maar de onwetende mensen houden zich bezig met beschuldigen en verketteren. Het komt ook vaak voor dat men één theologisch werk of één theologisch onderwerp leest uit de *ash'ari* of *māturīdi* literatuur en zonder dit met diepgang te begrijpen, gelijkstelt aan bepaalde sektarische opinies en hierdoor parallellen trekt tussen de legitieme scholen en de sekten om ze vervolgens te kunnen demoniseren.

¹⁴ Inderdaad, de meningsverschillen in de bijzaken is aangespoord. Daarom komen er ook bijvoorbeeld meerduidige woorden voor in de Koran. Allah ﷻ kon ook eenduidige woorden gebruiken, zodat meningsverschil volledig uitgesloten werd, maar dat is dus niet het geval. Hierbij is het tevens belangrijk om te weten dat er slechts één waarheid kan zijn in de hoofdzaken, want hier gaat het om de ultieme waarheid, maar in de bijzaken kan dit meer dan één zijn, want in dit geval is de waarheid waar Allah ﷻ tevreden mee wordt. En dit kunnen er meer dan één zijn (zie o.a. *al-fatāwā* van Shaykh 'Ali al-Tantawi).

¹⁵ Het is hier noemenswaardig dat dit voornamelijk geldt voor de latere geleerden van de tweede en derde school. De vroege geleerden van de tweede en derde school, inclusief Imam al-Ash'ari zelf, neigden ook tot de methode van de eerste school in de omgang met de dubbelzinnige eigenschappen. De latere geleerden hebben waarschijnlijke interpretaties voornamelijk gehanteerd, omdat er behoefte naar was door de toename

scholen sluiten antropomorfisme volledig uit, maar hebben dus een onenigheid over de methode hoe ze moeten omgaan met de dubbelzinnige eigenschappen.¹⁶

Wat betreft de verschillen tussen *al-ash`ariyya* en *al-māturīdiyya*, hierover is veel gezegd en veel geschreven.¹⁷ Een aantal van deze verschillen kunnen we als volgt samenvatten:

1. Volgens *al-ash`ariyya* kan je niet louter met het verstand achterhalen dat je de Schepper moet bedanken en aanbidden. Dit kan alleen via de boodschappers. Volgens *al-māturīdiyya* kan een mens met gezond verstand dit tot zover zonder de aanwijzing van de boodschappers wel constateren. De boodschappers zijn uiteraard met unaniem akkoord wel nodig om aan de mensen te laten zien hoe ze de Schepper kunnen bedanken en aanbidden. Hieruit vloeien dus verschillende antwoorden voort op de vraag wat de eindbestemming wordt van de mensen die nooit een boodschapper hebben gezien en nooit iets van de boodschap hebben gehoord, zoals bijvoorbeeld de mensen in het Amazonegebied. Sommige mensen zijn te oppervlakkig en benaderen de discussies van deze grote geleerden met disrespect en duistere onwetendheid. Ze willen dan zogenaamd aantonen dat deze geleerden dwalend of onwetend waren door het volgende Koranvers aan te halen welk neerkomt op: “En Wij bestraffen nooit (iemand van jullie) tot Wij een boodschapper hebben gezonden.”¹⁸ Alsof Imam Abu Hanifa, Imam al-Maturidi en de andere geleerden van deze school dit Koranvers niet kenden. Imam Abu al-Barakat al-Nasafi (gest. 711 AH), welke ook een geleerde van deze school is, schrijft in de uitleg van dat Koranvers dat het hier gaat om een *adhāb isti`ṣāl*, dus bestraffing en verwoesting door middel van volledige uitroeiing in het wereldse leven.¹⁹ Allah ﷻ maakt ons dus in dit vers duidelijk dat Hij ﷻ een bepaald

van onwetendheid en oppervlakkigheid onder de mensen. Uit vrees voor antropomorfisme hebben de latere geleerden waarschijnlijke interpretaties gegeven aan de dubbelzinnige eigenschappen. Daarnaast is het ook belangrijk om te weten dat de methode van interpreteren van dubbelzinnige eigenschappen al in de tijd van de metgezellen bestond.

¹⁶ Zie voor meer informatie over dit onderwerp de volgende artikelen op onze website: “De fundamenten van kufr en bid`a” en “De vier imams, antropomorfisme en de ratio”.

¹⁷ Shaykh Ramadan al-Buti heeft deze verschillen samengevat in zijn boek *al-madhāhib al-tawhīdiyya wa al-falsafāt al-mu`āṣira*. Een ander belangrijk werk is dat van Imam Ibn Kamal Pasha welk is geëditeerd en uitgelegd door Shaykh Sa`id Fouda. Imam Ibn Kamal Pasha noemt twaalf verschillen in dat boek. Een ander werk is dat van Imam Shaykhzada `Abdulrahim ibn `Ali waarin de verschillen in nader detail worden toegelicht.

¹⁸ Koran, 17:15.

¹⁹ Imam al-Nasafi, *madārik al-tanzīl*, in de uitleg van hoofdstuk 17 vers 15.

- volk in het wereldse leven alleen volledig verwoest als een boodschapper tot hen is gekomen en zij hem hebben geweigerd.
2. Volgens *al-ash'ariyya* is de vergeving van ongeloof in het hiernamaals niet irrationeel, maar wel onmogelijk volgens de religieuze voorschriften. Volgens *al-māturīdiyya* is het ook rationeel onmogelijk.
 3. Volgens *al-ash'ariyya* is het rationeel mogelijk dat ongelovigen voor eeuwigheid naar het paradijs gaan en de gelovigen voor eeuwigheid naar de hel, maar onmogelijk volgens de religieuze voorschriften. Volgens *al-māturīdiyya* is het ook rationeel onmogelijk.
 4. Volgens *al-ash'ariyya* is mannelijkheid geen voorwaarde voor het profeetschap, maar volgens *al-māturīdiyya* wel.

Dit waren slechts een paar voorbeelden over de theologische discussies tussen deze grote leeuwen van de islamitische wetenschappen. De voorbeelden kunnen we vermeerderen, maar het intellectuele niveau is hedendaags zo laag dat men zelfs niet in staat is om hun discussies correct te begrijpen en te plaatsen. Het is daarom niet aan de poezen van deze tijd om die leeuwen te bekritisieren. Zij hebben natuurlijkerwijs meningsverschillen gehad over bepaalde theologische onderwerpen die open staan voor discussie, omdat ze simpelweg niet expliciet zijn benoemd of beantwoord in de Koran en Sunna. De geleerden van deze scholen zijn de meest vurige volgers van de Koran en Sunna. Bovendien zijn ze de meest geleerde mensen van de Koran en Sunna. Als je in de literatuur kijkt en de islamitische geschiedenis grondig bestudeert, dan kom je er gauw achter dat er geen *mutakallim*, geen *mufasssir*, inclusief Imam Ibn Kathir,²⁰ geen *muḥaddith*, geen *faqīh* en geen *naḥwi* is, behalve dan dat hij zich aansloot bij één van de methoden van deze drie scholen: *al-athariyya*, *al-ash'ariyya* en *al-māturīdiyya*. Dit is de overtreffende meerderheid van de gehele Mohammedaanse natie! Wat betreft de controversiële mensen, zoals Ibn Taymiyya al-Harrani, ze zijn hetzij verketterd

²⁰ Sterker nog, Imam Salahuddin al-Safadi, een leerling van Ibn Taymiyya, schreef in zijn boek *al-wāfi bi al-wafayāt* dat Imam Ibn Kathir een soefi was en zich aansloot bij de soefi-school van Imam Abu al-Hasan al-Shadhali.

door sommige geleerden hetzij zwaar weerlegd en berispt door vele geleerden. Een man zoals Ibn Taymiyya is zelfs door zijn eigen leerlingen zwaar berispt, zoals Imam al-Dhahabi.²¹

Het is erg betekenisvol om een aantal voorbeelden te geven van bekende en prominente geleerden die zich aansloten bij deze scholen:

1. Imam Ibn Hajar al-‘Asqalani
2. Imam Badruddin al-‘Ayni
3. Imam al-Qurtubi
4. Imam al-Ghazali
5. Imam Ibn Juzayy
6. Imam al-Nawawi
7. Imam Abu Hayyan
8. Imam Abu Zayd al-Qayrawani
9. Imam Qadi ‘Iyad
10. Imam Abu Bakr ibn al-‘Arabi
11. Imam Ibn Malik
12. Imam Ibn Melek
13. Imam Ibn Ajurrum
14. Imam Ibn Daqiq al-‘Id
15. Imam Ibn Khaldun
16. Imam Ibrahim al-Laqqani
17. Imam Ibn Hibban
18. Imam al-Hakim al-Naysaburi
19. Imam Raghīb al-Isfahani
20. Imam Abu Ishaq al-Isfarayani
21. Imam al-Bayhaqi
22. Imam al-Qushayri
23. Imam al-Shahristani

²¹ Imam al-Dhahabi schreef meerdere malen over het fanatisme en de blunders van zijn leraar Ibn Taymiyya. Hij schreef zelfs een zelfstandige brief, *al-naṣiḥa al-dhahabiyya*, waarin hij zeer kritisch en berispelijk schrijft over Ibn Taymiyya. Imam al-Sakhawi, de leerling van Imam al-Dhahabi, geeft aan dat hij deze brief ook heeft gezien en bekrachtigt de authenticiteit ervan.

24. Imam Ibn 'Asakir
25. Imam Ibn Salah
26. Imam 'Izz Ibn 'Abd al-Salam
27. Imam al-Baydawi
28. Imam Taqi al-Subki
29. Imam Zayn al-'Iraqi
30. Imam Ibn al-Jazari
31. Imam Ibn Kathir
32. Imam al-Sakhawi
33. Imam al-Suyuti
34. Imam al-Qastallani
35. Imam Ibn Hajar al-Haythami
36. Imam al-Munawi
37. Imam Ibn 'Aqil
38. Imam Ibn al-Qudama
39. Imam Ibn 'Atiyya
40. Imam al-Baghawi
41. Imam Fakhrurrazi
42. Imam 'Abdurrahman ibn al-Jawzi
43. Imam al-Munziri
44. Imam al-Bazdawi
45. Imam Sharif al-Jurjani
46. Imam Nuruddin al-Sabuni
47. Imam al-Birqiwi
48. Imam 'Ali al-Qari
49. Imam Mahmud al-Alusi
50. Imam Ibn 'Abidin

Deze lijst is niet op chronologische volgorde. Deze lijst is een bescheiden opsomming van alleen de meest beroemde geleerden in de islamitische geschiedenis. Als we alle namen zouden noemen, dan zouden tientallen volumes niet voldoende zijn om deze namen op te noemen. De bovenstaande geleerden zijn allemaal zonder uitzondering deskundigen en

referenties in één of meerdere islamitische wetenschapsdisciplines waar alle beoefenaars van islamitische kennis afhankelijk van zijn. Zelfs de aanhangers van het wahabisme zijn genoodzaakt om te refereren aan deze geleerden.

Wordt vervolgd...

